

سوالات تستی درس نهم علوم و فنون ادبی (پرواز)

۱ - ابیات کدام گزینه به ترتیب دارای آرایه‌های «موازنه - تشبیه - کنایه - ترصیع - تشخیص» است؟

الف) کشیدم قلم بر سر نام خویش	نهادم قدم بر سر کام خویش
ب) گسترده زمین جاه تو را زیر نگین است	گردنده فلک قدر تو را زیر عنان است
ج) نپندارم ای در خزان کشته جو	که گندم ستانی به وقت درو
د) توفیق عشق روی تو گنجیست تا که یافت	باز اتفاق وصل تو گوییست تا که برد
ه) صبا به لطف بگو آن غزال رعنا را	که سر به کوه و بیابان تو دادهای ما را

۱) ب - د - ج - الف - ه

۲) الف - ب - ه - د - ج

۳) الف - ب - ه - د - ج

۴) الف - ب - ه - د - ج

۵) الف - ب - ه - د - ج

۶) الف - ب - ه - د - ج

۷) الف - ب - ه - د - ج

۸) الف - ب - ه - د - ج

۹) الف - ب - ه - د - ج

۱۰) الف - ب - ه - د - ج

۱۱) الف - ب - ه - د - ج

۱۲) الف - ب - ه - د - ج

۱۳) الف - ب - ه - د - ج

۱۴) الف - ب - ه - د - ج

۱۵) الف - ب - ه - د - ج

۱۶) الف - ب - ه - د - ج

۱۷) الف - ب - ه - د - ج

۱۸) الف - ب - ه - د - ج

۱۹) الف - ب - ه - د - ج

۲۰) الف - ب - ه - د - ج

۵ - در همه گزینه‌ها آرایه «ترصیع» به کار رفته است به جز:

- ① بهار آمد، بهار آمد، بهار مشک بار آمد نگار آمد، نگار آمد، نگار بردبار آمد
 ② دانه باشی مرغکانت برچندند غنچه باشی کودکانت برکنند
 ③ چه کند بنده که گردن ننهد فرمان را؟ چه کند گوی که عاجز نشود چوگان را؟
 ④ برند از برای دلی بارها خوردند از برای گلی خارها

۶ - چند بیت از ابیات زیر دارای «ترصیع» است؟

- الف) لبانم نیم شب تا روز تر کرد نسیم آمد دهانم پر ز زر کرد
 ب) به بالای ایوان او راغ نیست به پهنای میدان او باغ نیست
 پ) آنچه از خاصیت او بود و بس آن کجا در خواب بیند هیچ کس
 ت) از تو ایام را حلاوت عیش وز تو اسلام را طراوت حال
 ث) چه پدر بنده دربار شکوهش قیصر چه پسر چاکر درگاه جلالش خاقان
 ① چهار ② یک ③ دو ④ سه

۷ - در کدام گزینه آرایه «ترصیع» دیده می شود؟

- ① ای نوبهار! سرو نبیند همی تذرو این آفتاب! نور نیابد همی سها
 ② خداوندی که رایش گوهر اقبال را شد کان عدوبندی که راهش پیکر آمال را شد جان
 ③ ز دست چنگ نوازت شدم چو نالان عود ز زلف مشک فشانست شدم چو سوزان عود
 ④ پای هر آزاده‌ای در ساحت گلشن نهد دست هر دل داده‌ای در دامن دلبر نهد

۸ - کدام بیت آرایه ترصیع ندارد؟

- ① موضع کفر نیست جز در گنج مرجع شکر نیست جز سر گنج
 ② ز شعرم خامه را شکر زبان کن ز عطرم نامه را عنبر نشان کن
 ③ نگرداند مرا باد تو از پای نجنباند مرا زور تو از جای
 ④ ما ز بالاییم و بالا می رویم ما ز دریاییم و دریا می رویم

۹ - کدام بیت دارای «موازنه» است؟

- ۱) تویی و جز تو چیزی نیست اعیان
 ۲) از جفا تا او چهار انگشت بود
 ۳) طبع تو دمساز نیست عاشق دلسوز را
 ۴) گهی پیدا شوی در رفعت خود
 تویی عقل و تویی قلب و تویی جان
 از وفا تا عهد صد فرسنگ داشت
 خوی تو یاری گریست یار بدآموز را
 گهی پنهان شوی در قربت خود

۱۰ - کدام گزینه فاقد آرایه موازنه است؟

- ۱) به معنی کیمیای خاک آدم
 ۲) تا با تو چو سایه نور گردم
 ۳) هم عقل دویده در رکابت
 ۴) ماه عربی به رخ نمودن
 به صورت توتیای چشم عالم
 چون نور ز سایه دور گردم
 هم شرع خزیده در پناهت
 ترک عجمی به دل ربودن

۱۱ - در کدام گزینه آرایه ترصیع به کار نرفته است؟

- ۱) جفا پل بود، بر عاشق شکستی
 ۲) ما برون را ننگریم و قال را
 ۳) خرد زنده جاودانی شناس
 ۴) ای زبان! هم گنج بی پایان تویی
 وفا گل بود بر دشمن فشانندی
 ما درون را بنگریم و حال را
 خرد مایه زندگانی شناس
 ای زبان، هم رنج بی درمان تویی

۱۲ - در کدام بیت ترصیع وجود دارد؟

- ۱) عالم همه عابدند و معبود یکی ست
 ۲) ذره نماید به جنب قدر تو گردون
 ۳) به بالای ایوان او راغ نیست
 ۴) گر عزم جفا داری، سر در رخت اندازم
 دنیا همه ساجدند و مسجود یکی ست
 قطره نماید به پیش طبع تو دریا
 به پهنای میدان او باغ نیست
 و راه وفا گیری جان در قدمت ریزم

۱۳ - در کدام بیت آرایه «ترصیع» به کار رفته است؟

- ۱) سرو فرازنده از قیام تو بی‌پا
مهر فروزنده از جمال تو زایل
- ۲) مهر از تو ندیدم و وفا هم
جور از تو کشیدم و جفا هم
- ۳) نظری به حال من کن چو قدح به دست گیری گذری به خاک جم کن چو به دست جام داری
تیر بالی او را جز دل هدف نباشد
تیغ جفای او را جز جان سپر نباشد

۱۴ - در کدام گزینه آرایه «ترصیع» دیده می‌شود؟

- ۱) راه وصل تو راه پرآسیب
درد عشق تو درد بی‌درمان
- ۲) هم عقل دویده در رکابت
هم شرع خزیده در پناهت
- ۳) خنده به غمخوارگی لب کشاند
زهره به خنیاگری شب نشاند
- ۴) سیرت تو خزانه الطاف
نعمت تو نشانه آمال

۱۵ - کدام بیت آرایه‌ی «ترصیع» دارد؟

- ۱) شکرشکن است یا سخن گوی من است
عنبر ذقن است یا سمن بوی من است
- ۲) جوی روان سیمین گشته ز آب
برگ رزان زرین گشته ز باد
- ۳) عشق تو نهال حیرت آمد
وصل تو کمال حیرت آمد
- ۴) کلاه سعادت یک بر سرش
گلیم شقاوت یکی در برش

۱۶ - بیت دارای «موازنه» است.

- ۱) ای منور به تو نجوم جمال
وی مقدر به تو رسوم کمال
- ۲) غنچه باشی، کودکانت برکنند
دانه باشی، مرغکانت برچند
- ۳) گر چون پلنگ پای نهی بر سر جبال
ور چون نهنگ جای کنی در بن بخار

ما ز بالاایم و بالا می‌رویم
ما ز دریاایم و دریا می‌رویم

۱۷ - در کدام گزینه، آرایه ترصیع دیده نمی‌شود؟

- ۱) مهر ار نبود چو مهر تابد
ابر ار نبود چو ابر بارد
- ۲) خواست پریدن چمن از نازکی
خواست چکیدن سمن از نازکی
- ۳) زهر شهری سپهداری و شاهی
زهر مرزی پری‌رویی و ماهی
- ۴) بپوید و آن توشه ره کنید
بکوشید تا رنج کوتاه کنید

۱۸ - در چند بیت زیر آرایه «ترصیع» وجود دارد؟

- (الف) هشت خلدش یک ستانه بیش نیست هفت دوزخ یک زبانه بیش نیست
(ب) باده نوشین به صفا خواست کرد وعده نوشین به وفا راست کرد
(پ) لیلی سمن خزان ندیده مجنون چمن خزان رسیده
(ت) از باد صبا دم تو جوید با خاک زمین غم تو گوید
(ث) در پناه اوست موجودی که هست وز رضای اوست مقصودی که هست
(۱) سه (۲) چهار (۳) یک (۴) دو

۱۹ - ترتیب ابیات زیر براساس داشتن آرایه‌های «موازنه، تشبیه، ترصیع، تشخیص» کدام است؟

- (الف) گر بخوانی این بود سرگشتگی و برانی این بود برگشتگی
(ب) یکی اول که پیشانی ندارد یکی آخر که پایانی ندارد
(ج) تویی معنی و بیرون تو اسم است تویی گنج و همه عالم طلسم است
(د) کی تواند بود بلبل یک شبی خالی از عشق چنان خندان لبی
(۱) الف، ج، د، ب (۲) ب، ج، الف، د (۳) ب، الف، د، ج (۴) الف، ب، د، ج

۲۰ - در کدام گزینه «ترصیع» وجود دارد؟

- (۱) ما چو ناییم و نوا در ما ز توست ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست
(۲) غلام نرگس مست تو تاجدارانند خراب باده لعل تو هوشیارانند
(۳) شد مزین به تو مقام و محل شد مبین به تو حرام و حلال
(۴) دولت و ملت دوگانه زاد چو جوزا مادر بخت یگانه زای صفاهان

۲۱ - در کدام بیت هر دو آرایه‌ی «موازنه و تشخیص» دیده می‌شود؟

- (۱) گفتا چی است این ای فلان، گفتم که خون عاشقان
جوشیده و صافی چو جان بر آتش عشق و ولا
(۲) بخشش تو برون شده ز بیان کوشش تو فزون شده ز مقال
(۳) خمار وصل و خرسندی، بجوش ای گریه تا گریم
اسیر عشق و بی دردی، بیال ای ناله تا نالم
(۴) ز مشرق سر کوی آفتاب طلعت تو اگر طلوع کند، طالع همایون است

۲۲ - در کدام بیت، موازنه وجود ندارد؟

- ۱) چرا مطرب نمی خواند سرودی؟
چرا ساقی نمی گوید درودی؟
- ۲) بهاری کز دو رخسارش همی شمس و قمر خیزد
نگاری کز دو یاقوتش همی شهد و شکر ریزد
- ۳) بگفتا هر شبش بینی چو مهتاب؟
بگفت آری چو خواب آید، کجا خواب؟
- ۴) این لطافت کز لب لعل تو من گفتم که گفت
وین تطاول کز سر زلف تو من دیدم که دید
- ۲۳ - در بیت «هم حرکاتش متناسب به هم / هم خطواتش متقارب به هم» کدام آرایه به کار رفته است؟

- ۱) ترصیع ۲) موازنه ۳) تشبیه ۴) ایهام

۲۴ - در کدام گزینه «ترصیع» به کار رفته است؟

- ۱) من چه گویم یک رگم هشیار نیست
شرح آن یاری که او را یار نیست
- ۲) برگ بی برگی بود ما را نوال
مرگ بی مرگی بود ما را حلال
- ۳) تو که ناخوانده ای علم سماوات
تو که نابرده ای ره در خرابات
- ۴) همچو نی زهری و تریاقی که دید
همچو نی دمساز و مشتاقی که دید

۲۵ - کدام بیت فاقد جناس و دارای موازنه است؟

- ۱) کز برای من بدش سجده ملک
وز پی من رفت بر هفتم فلک
- ۲) مغز را خالی کن از انکار یار
تا که ریحان یابد از گلزار یار
- ۳) هم عقل دویده در رکابت
هم شرع خزیده در پناهت
- ۴) ما برون را ننگریم و قال را
ما درون را بنگریم و حال را

۲۶ - در همه ابیات به جز بیت گزینه آرایه «موازنه» مشهود است.

- ۱) منور چون رخ موسی مبارک چون که سینا
مشعشع چون ید بیضا مشرّح چون دل عمران
- ۲) مردان این قدم را باید که سر نباشد
مرغان این چمن را باید که پر نباشد
- ۳) ای به کمال شرف گوهر یکتای دین
وی به جمال خرد لمعه نور خدا
- ۴) تیر از او یافت همان نام که تیغ از حیدر
تیغ از او دید همان زخم که تیر از آرش

۲۷ - در کدام یک از ابیات زیر آرایه «موازنه» وجود دارد؟

- ۱) دل بسته‌ی هواست گزیند ره هوا تن بنده‌ی دل آمد و با دل همی رود
 ۲) ساقیا برخیز و در ده جام را خاک بر سر کن غم ایام را
 ۳) نشاط من از عیش کمتر نشد امید من از عمر کوتاه نبود
 ۴) به خطا خاطرت کژی نگرفت از جفا خاطرت غبار نداشت

۲۸ - در کدام بیت آرایه «موازنه» به کار نرفته است؟

- ۱) هم عقل دویده در رکابت هم شرع خزیده در پناهت
 ۲) چرخ ار چه رفیع، خاک پایت عقل ار چه بزرگ، طفل راحت
 ۳) به مژگان سیه کردی هزاران رخنه در دینم بیا کز چشم بیمار هزاران درد برچینم
 ۴) شاکر نعمت به هر مقام که بودیم داعی دولت به هر طریق که هستیم

۲۹ - کدام یک از بیت‌های زیر به تمامی دارای «موازنه» است؟

- الف) ای در زمانه راست نگشته مگوی کژ وی پخته ناشده به خرد خام کم گرای
 ب) از بهر زخم گاه چو سیمم همی گداز وز بهر حبس گاه چو مارم همی فسای
 ج) گاهی به بانگ رعد همی نالی گاهی به نور برق همی خندی
 د) آه از این جور و تطاول که در این دامگه است آه از آن سوز و گدازی که در آن محفل بود
 ۱) الف - ج ۲) ب - ج ۳) الف - د ۴) الف - ب

۳۰ - ابیات مذکور در کدام گزینه «موازنه» دارند؟

- الف) ز مهر و کین تو خیزد همی بهار و خزان ز عفو و خشم تو زاید همی ضیا و ظلام
 ب) ز هول رزم تو چون ابر می‌بگرید تیغ ز مهر بزم تو چون گل همی بخندد جام
 ج) همی ستانی ملک و همی گزاری کام به آسمانی اقبال و ایزدی الهام
 د) کشیده سایه انصاف تو به بحر و به بر رسیده منفعت جود تو به خاص و به عام
 ه) فروخت نور دل و نار طبع تو ورنه هنر بماندی تاریک و عقل بودی خام
 و) به سال و مه زند از بخشش تو گردون لاف به روز و شب کند از خلعت تو گیتی لام
 ۱) الف - و ۲) الف - ب ۳) د - ب ۴) ه - ج

۳۱ - در کدام بیت، آرایه‌ای نادرست به بیت نسبت داده شده است؟

- ① خواب چو پروانه پر انداخته / شمع به شکرانه سر انداخته (واج آرایی - ترصیع)
 ② بهار آمد بهار آمد بهار مشکبار آمد / نگار آمد نگار آمد نگار بردبار آمد (واژه آرایی - ترصیع)
 ③ تیره پیش فضایل تو نجوم / خیره پیش شمایل تو شمال (موازنه - واج آرایی)
 ④ ای قیل و ای قال تو خوش و ای جمله اشکال تو خوش / ماه تو خوش سال تو خوش ای سال و مه چاکر تو را (واژه آرایی - سجع)

۳۲ - ترتیب ابیات از نظر داشتن آرایه‌های «ترصیع، سجع، موازنه و واژه آرایی» در کدام گزینه درست آمده است؟

الف) زان سوی او چندان کرم زین سو خلاف و بیش و کم

- زان سوی او چندان نعم زین سوی تو چندین خطا
 ب) سیرت تو خزانه الطاف
 ج) خواست پریدن چمن از چابکی
 د) ای که تو ماه آسمان ماه کجا و تو کجا
 ① الف - ج - د - ب ② ب - الف - ج - د ③ ج - الف - ب - د ④ ج - ب - الف - د

۳۳ - مفهوم کدام بیت متفاوت است؟

- ① راه وصل تو راه پرآسیب
 ② اشک خونین بنمودم به طبیبان گفتند
 ③ دردی است درد عشق که درمان پذیر نیست
 ④ کفر سر جعد آن صنم ایمان است
 درد عشق تو درد بی درمان
 درد عشق است و جگرسوز دواپی دارد
 از جان گزیر هست و ز جانان گزیر نیست
 دیری است که درد عشق بی درمان است

۳۴ - در کدام بیت «موازنه» به کار نرفته است؟

- ① هر که چون ماهی نباشد جوید او پایان آب
 ② به بازاری گذر کردم که زر، نقشی است از خاکش

به گلزاری قدم خوردم که گل عکسی است از خارش

- ③ ز رشک قامت او ناله خاست از دل سرو
 ④ چشمه چشم من از سرو قدت یافته آب
 ز شرم عارض او هاله بست بر رخ ماه
 رشته جان من از شمع رخت یافته تاب

۳۵ - در کدام گزینه، به ترتیب دو «موازنه» و دو «ترصیع» دیده می شود؟

- الف) عزیز خلق بود آن که او کندش عزیز ذلیل دهر شود هر که او کندش ذلیل
ب) تویی گوهر درون بحر بی شک تویی در عشق لطف و قهر بی شک
ج) رُخس نسرین و بویش نیز نسرین لبش شیرین و نامش نیز شیرین
د) نه ز موسی هرگزت سودی رسد نه ز فرعونت زیان بودی رسد
ه) از باد صبا دم تو جوید با خاک زمین غم تو گوید
و) کشیدم قلم بر سر نام خویش نهادم قدم بر سر کام خویش
- ۱ الف - ب / ج - د ۲ الف - ه / ج - و ۳ ج - و / الف - ب ۴ ج - د / ب - و

۳۶ - ترتیب ابیات براساس آرایه های «تشبیه - ترصیع - تکرار» کدام است؟ (با تغییر)

- الف) حافظ هر آنکه عشق نورزید و وصل خواست / احرام طوف کعبه ی دل بی وضو بیست
ب) روز نبود که به وصف تو سخن سر نکنم / شب نباشد که ثنای تو مکرر نکنم
ج) دانه باشی مرغکانت برچند / غنچه باشی کودکانت برکنند

- ۱ الف - ج - ب ۲ ب - ج - الف ۳ الف - ب - ج ۴ ب - الف - ج

۳۷ - آرایه های نسبت داده شده به کدام بیت، کاملاً درست است؟

- ۱) چون او بتی شمن نستاید به صد بهار / چون او گلی چمن ننماید به صد بهار (ترصیع، جناس)
۲) چون او ندارم همدمی با باد می گویم سخن / چون او نیابم مرهمی از باد می جویم شفا (تضاد، موازنه)

- ۳) یاد رخسار تو را در دل نهان داریم ما / در دل دوزخ بهشت جاودان داریم ما (تضاد، تلمیح)

- ۴) منم اینک شده آشفته آن چشم دژم / منم اینک شده شوریده آن زلف دوتا (ترصیع، تناسب)

۳۸ - به ترتیب آرایه های «تشبیه، ترصیع، اشتقاق و تکرار» در کدام ابیات به کار رفته است؟

- الف) تو شیرینی و گفتار تو شیرین تو نوشینی و دیدار تو نوشین
ب) مایه عمرم شد و سود من از عشقت فراق این بد از بازار سودایت زیان و سود من
ج) خود کجا دارد کمند عنبرین شمشاد و سرو خود کجا دارد لبان شکرین خورشید و ماه
د) به روز تو بر گریه خنده می آید مرا که بی تو ببايد گریست بر خنده
- ۱ ج - الف - د - ب ۲ الف - ج - ب - د ۳ ب - الف - ج - د ۴ الف - ج - د - ب

۳۹ - در کدام گزینه آرایه «ترصیع» دیده می‌شود؟

- ① بدان حجت که دل را زنده دارد بدان آیت که جان را بنده دارد
 ② نتوان وصف تو گفتن که تو در فهم نگنجی نتوان شبه تو گفتن که تو در وهم نیایی
 ③ کار خام دشمنان را آب شو آتش مباش نقش نام دوستان را موم شو آهن مباش
 ④ ای آن که جهان را همه فخر از حسب توست وی آن که شهان را همه فخر از نسب توست
- ۴۰ - آرایه‌های بیت زیر در کدام گزینه به درستی معرفی شده‌اند؟

- «از عکس رخت دامن آفاق گلستان وز یاد لب خاطر عشاق طربناک»
 ① استعاره، جناس، حسن تعلیل ② تشخیص، موازنه، تشبیه
 ③ واج آرایی، جناس ناهمسان، کنایه ④ تناسب، تضاد، تشبیه
- ۴۱ - در سه مورد از گزینه‌ها آرایه موازنه به کار رفته است و در گزینه آرایه ترصیع

- به کار رفته است. ① بازوانش مرگ را بیتاب کر تیغ‌های تشنه را سیراب کرد
 ② زهی آسایش و رحمت نظر را کش تو منظوری زهی بخشایش و دولت پدر را کش تو فرزندی
 ③ به لطف اگر بخرامد هزار دل ببرد به قهر اگر بستیزد هزار تن بکشد
 ④ نه جود تو را که وصف عالیت کنم نه فهم تو را که حرف، حالیت کنم
- ۴۲ - آرایه‌های «تشبیه، جناس، ترصیع، موازنه، سجع» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- الف) دل به امید روی او همدم جان نمی‌شود جان به هوای کوی او خدمت تن نمی‌کند
 ب) هنگام تنگ‌دستی در عیش کوش و مستی کاین کیمیای هستی قارون کند گدا را
 ج) رشک رخ ماه آسمانی رنج دل سرو بوستانی
 د) فلک چو چشمه آب و مه نو اندر وی به سان ماهی زرین میان چشمه آب
 ه) وعده به دروازه گوش آمده خنده به دریوزه نوش آمده
- ① د، ج، ه، الف، ب ② د، الف، ه، ج، ب ③ الف، ب، د، ه، ج ④ الف، ج، د، ه، ب